

Door de ogen van de OESO

Nederland heeft volgens de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) een 'excellente track record' en is een 'mondiaal referentiepunt' voor wat betreft het waterbeheer. De OESO concludeert dat uit haar onderzoek dat zij in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Milieu (IenM) uitvoerde. Roel Feringa, plaatsvervangend directeur-generaal van het ministerie licht de conclusies toe: "Dit rapport geeft reden trots te zijn op ons waterbeheer, maar niet op onze lauweren te rusten."

Waarom dit onderzoek?

De ogen van een buitenstaander zijn soms nodig om het bijzondere in eigen land te zien en tegelijkertijd kwetsbaarheden te ontdekken. We wilden weten of ons waterbeheer voldoende toekomstbestendig is. Daarom hebben we de OESO in december 2012 gevraagd te

onderzoeken of het Nederlandse waterbeheer goed voorbereid is op toekomstige ontwikkelingen."

Wat zijn de belangrijkste bevindingen?

"Nederland zorgt tegen relatief lage kosten – 1,26% van het BNP – voor waterveiligheid, waterkwaliteit en voldoende water. Maar dit rapport

benoemt ook onderwerpen die onze aandacht vragen: het gebrek aan waterbewustzijn, transparantie over de bestedingen, verbetering van het bekostigingssysteem. De grootste waarde van dit rapport is dat we altijd ons waterbeheer moeten blijven verbeteren."

Wat gaat de minister van IenM doen aan de door OESO gesignaleerde tekortkomingen ten aanzien van het:

- **Geringe 'waterbewustzijn' bij burgers en bedrijven**

"De OESO constateert dat Nederlanders zich niet bewust zijn van wat er allemaal bij komt kijken om dit land droog en bewoonbaar te houden. Dat ondermijnt het draagvlak voor de investeringen die nodig zijn.

We moeten beseffen dat Nederland nooit af is en het werken aan water ook niet. Daarom wordt binnen het Deltaprogramma hard gewerkt aan een nieuw waterveiligheidsbeleid. Publiciteitscampagnes en educatie worden ingezet om Nederlanders bewust te maken van de water risico's en het belang van waterbeheer voor Nederland."

- **Gebrek aan onafhankelijk toezicht in de watersector**

"Extern toezicht is in de Nederlandse situatie niet passend, omdat toezicht in het Nederlandse waterbeheer door democratische controle is geregeld. Gemeenten, provincies, waterschappen, drinkwaterbedrijven en ook het Rijk hechten echter wel aan transparantie. Daarom wil de minister samen met deze partners verkennen hoe de bestedingen transparanter kunnen. Je kunt denken aan een verbreding van de jaarlijkse rapportage 'Water in beeld' naar

- **Versterken van economische prikkels voor duurzaam watergebruik waaronder het instellen van een 'onttrekingsheffing'**

"We kunnen financiële prikkels anders leggen, zodat dit het gedrag van gebruikers verandert door breder te passen van het principe 'de gebruiker/de vervuiler betaalt'. Een voorbeeld dat de OESO hierbij noemt, is inderdaad een onttrekkingsheffing. Dit vraagt om een zorgvuldig proces dat we de komende maanden verder met gemeenten, provincies, waterschappen, drinkwaterbedrijven en maatschappelijke partners uitwerken."

Roel Feringa is sinds 2008 plaatsvervangend directeur-generaal van het Directoraat-Generaal Ruimte en Water binnen het ministerie van Infrastructuur en Milieu. Zijn verantwoordelijkheid is het algemeen waterbeleid in Nederland en meer specifiek de waterveiligheid.

Reactie van Hans Kroes, voorzitter VEMW Beliedsgroep Water. In het dagelijks leven SHE-manager bij Heineken Nederland Supply.

Wat vindt u van het OESO-rapport?

"Het is goed dat een onafhankelijke, deskundige externe partij het waterbeheer in Nederland beoordeelt. Dat kan altijd tot nieuwe inzichten leiden. Wij zijn het grotdendeels eens met hun conclusies. De OESO is vol lof over de waterveiligheid in Nederland. Met betrekking tot de zoetwatervoorziening hebben ze terecht vraagtekens."

Het toezicht en de efficiëntie van het Nederlands waterbeheer laat volgens het rapport te wensen over. Waar ziet u ruimte voor verbeteringen?

"Wij pleiten al jaren voor een onafhankelijke toezichtouder in de watersector, naar het voorbeeld van de elektriciteitssector. Dit bevordert de transparantie van de kostenopbouw. Waterleidingbedrijven zijn monopolisten waardoor echte prikkels om efficiënter te werken ontbreken. De kosten worden aan de consumenten doorbelast. Ook gemeenten en waterschappen slagen er in onze optiek niet in om het efficiëntie-potentiaal te verzilveren. Onderlinge kostenverschillen van een factor twee tot drie dat kan echt niet meer. De OESO concludeert, mede op basis van een vergelijking met andere landen, terecht dat het onafhankelijk toezicht in de watersector in Nederland een ondergeschoven kindje is."

De OESO pleit voor het instellen van een nieuwe heffing om efficiënt en duurzaam watergebruik te stimuleren. Wat vindt u hier van?

"Een heffing om duurzaamheid te bevorderen werkt alleen maar zwaartechnisch. Het geld dat bedrijven voor deze heffing moeten reserveren kunnen ze niet meer

'De staat van het water'. Daarnaast blijft er aandacht voor het verbeteren van de efficiëntie in de waterketen. De minister reponlangs nog alle waterorganisaties op tot samenwerking in de waterketen en zo kosten te besparen, juist om de kosten voor alle Nederlanders minder te laten stijgen."

investeren in hun eigen duurzaamheidsprojecten. Dat kan natuurlijk niet de bedoeling zijn van een heffing waarmee men duurzaamheid nastreeft. De afgelopen jaren zijn er door de industrie grote slagen gemaakt in het terugdringen van hun watergebruik. Een heffing als prikkel heeft de industrie echt niet nodig."

Om de waterlasten voor consumenten niet de pan uit te laten rijzen dient Nederland maximaal in te zetten op het verbeteren van de efficiëntie in de waterketen. Daartoe is het volgens de OESO noodzakelijk om de waterketen anders in te richten. Hoe ziet u de waterketen van de toekomst?

"Wij pleiten ook al jaren voor het onderbrengen van de afvalwaterketen in één afvalwaterbedrijf. Nu valt het noodsteelsel onder de gemeenten en de afvalwaterzuivering onder de waterschappen. Verantwoordelijkheden zijn onduidelijk en communicatie verloopt stroef. Het onderbrengen van deze functies in een orgaan/bedrijf bevordert de efficiëntie en dringt de kosten terug."

"Sluit de keten"

"Daarnaast dan ik gecharmeerd van het idee van het inkopen van water als dienst. Denk aan het systeem van Philips waarbij je betaalt voor de hoeveelheid licht die je afneemt. Je koopt de lampen niet meer zelf. Het is eigenlijk heel vreemd dat een watermaatschappij het water bij je aflevert en er vervolgens helemaal niet meer naar kijkt. Een andere partij zuivert het. Als een watermaatschappij het eigen water weer zou terug nemen heb je een gesloten keten en een prikkel om te optimaliseren. Dat vind ik een interessante gedachte."

